

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1915 kl. 1 e. m.

Memorial, i anledning av justitieombudsmannens framställning om pension för sekreteraren i justitieombudsmansexpeditionen K. von Matern.

I sin vid innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse har riksdagens justitieombudsman under rubriken »Framställning till riksdagen om pension för sekreteraren i justitieombudsmansexpeditionen K. von Matern» anfört följande:

»I en den 14 december 1914 till justitieombudsmannen ingiven skrift har vice häradshövdingen Knut von Matern anhållit att på grund av ögonsjukdom undfå avsked från sin befattning såsom sekreterare i justitieombudsmansexpeditionen samt tillika hemställt, att justitieombudsmannen måtte till riksdagen göra framställning om beviljande av skälig pension åt von Matern.

Vid ansöknigen var fogat ett läkarbetyg av följande lydelse:

»Att herr häradshövding Knut von Matern på grund av ögonsjukdom (chorioiditis centralis oc. amb. H. Ö. med. — 9.50 C — 1.50 c. 90° S ≤ 0.4. v. $\frac{1}{8}$ S = $\frac{1}{80}$), är oförmögen att sköta sin tjänst som sekreterare i justitieombudsmansexpeditionen och med sannolikhet ej heller i framtiden kommer att kunna sköta denna befattning, intygar på heder och samvete.

Stockholm den 12. 12. 1914.

U. Hellgren,
Med. Dr.»

I en senare ingiven skrift har von Matern, som på grund av samma sjukdom åtnjutit tjänstledighet från och med den 15 juli 1914, vidare anhållit, dels att frågan om hans avsked måtte få vila till dess riksdagen fattat beslut beträffande pensionen, dels att ledighet från sekreterartjänsten

mätte meddelas honom för den tid, som kunde komma att förflyta till avskedets beviljande.

Av en utav von Matern ingiven meritförteckning inhämtas, att von Matern, som är född den 12 juni 1864, den 14 september 1889 avlagt juris utriusque kandidatexamen samt därefter antagits till e. o. notarie i Svea hovrätt den 16 berörda september och till auskultant i hovrätten över Skåne och Blekinge den 29 augusti 1890. Under tiden september 1890—mars 1893 tjänstgjorde han såsom tingsbiträde samt blev, efter att hava hållit sju allmänna tingssammanträden och förvaltat häradshövding-ämbete sammanlagt 99 dagar, den 31 maj 1893 av sistberämda hovrätt utnämnd till vice häradshövding. Från den 22 juli 1895 till den 31 påföljande augusti uppehöll han brottmålsrådsmanstjänsten vid rådstuvurätten i Uppsala. Den 21 december 1895 antogs von Matern till sekreterare i justitieombudsmansexpeditionen, och från oktober 1899 till juni 1901 tjänstgjorde han därjämte såsom sekreterare i den s. k. egnahemskommittén. Vidare må nämnas, att von Matern företagit utländska studieresor, nämligen mars—juli 1890 till universiteten i Berlin och Leipzig samt maj—juli 1894 till universiteten i Leipzig och München, att han tidtals tjänstgjort i kammarkollegium och i Svea hovrätt, samt att han vid två under 1905 års lagtima riksdag företagna val av suppleant för justitieombudsmannen erhållit vid det ena valet 14 och vid det andra 10 röster.

I en skrivelse från juridiska fakulteten vid universitetet i Uppsala till kanslersämbetet den 15 maj 1894 med hemställan om ett reseanslag åt von Matern såsom understöd för vistelse vid främmande universitet framhåller fakulteten det stora intresse och den begåvning för teoretisk verksamhet, von Matern visat under sina studier vid universitetet, samt de synnerligen goda kunskaper, han genom sin avlagda juris utriusque kandidatexamen ådagalagt. Beträffande hans tjänstgöring såsom sekreterare i justitieombudsmansexpeditionen föreligga särdeles fördelaktiga intyg av föregående justitieombudsmän; och torde i detta sammanhang jämväl böra erinras om de vitsord, som i riksdagens första kammare gävos von Matern den 28 april 1909 vid behandlingen av frågan angående löne-reglering för tjänstemän och vaktmästare vid justitieombudsmansexpeditionen.

* * *

Tjänstemän och vaktmästare vid justitieombudsmannens expedition hava icke fått sig tillförsäkrad rätt till pension och lärar anledningen härtill vara att söka i det förhållande att de, såsom det beträffande kansli-personalen heter i instruktionen för justitieombudsmannen, »icke för denna

befattning innehava någon beständig tjänst på stat och kunna av honom efter behag ombytas». För sådana fall, då en tjänsteman trots anställningens osäkra beskaffenhet kvarstått i tjänsten en längre tid, kan det anförda skälet dock knappast tillmätas fullt samma giltighet. Föreligga beträffande en tjänsteman vid justitieombudsmansexpeditionen omständigheter, som skulle berättiga en innehavare av civil tjänst i allmänhet till pension, synas starka billighetsskäl tala för, att enahanda rätt medgives den ifrågavarande tjänstemannen. Riksdagen, som år 1884 efter enskilda motioner beviljade dåvarande justitieombudsmannen N. A. Fröman pension till belopp av 8,000 kronor, har även vid ett senare tillfälle i ett ärende, som angatt justitieombudsmansexpeditionen, behjärtat de av mig nu framhållna billighetssynpunkterna, nämligen då riksdagen år 1902 på framställning av justitieombudsmannen beviljade vaktmästaren vid expeditionen C. E. Blomqvist en pension å 700 kronor.

Enligt gällande lönestat för justitieombudsmansexpeditionen uppbär von Matern lön såsom sekreterare med 6,000 kronor jämte två ålders-tillägg, vardera å 500 kronor, eller tillhoppa 7,000 kronor. Då tjänstgöringspenningar eller ortstillägg icke ingå i avlöningen, borde alltså enligt lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, därest denna lag vore tillämplig i förevarande fall, hel pension till von Matern utgå med två tredjedelar av sist nämnda belopp. Lämpligare synes dock att utgå från de bestämmelser, som i pensionshänseende gälla beträffande sekreteraren i justitiekanslersämbetet. Enligt den anförda lagen äger sistnämnde tjänsteman komma i åtnjutande av hel pension vid uppnådda sextiosju levnadsår och trettiofem tjänstår, och uppgår hans pension därvid till 4,600 kronor. Såsom av förut antecknade data framgår, räknar emellertid von Matern allenast femtio levnadsår och tjugufem tjänstår; hel pension lärer alltså icke kunna för honom ifrågasättas. Avkortad pension för en sekreterare i justitiekanslersämbetet med sistnämnda antal tjänstår skulle enligt 4 och 7 §§ i sagda lag utgå med 3,290 kronor.

Då av det åberopade läkarbetyget framgår, att von Matern är oförmögen att vidare sköta sin befattning såsom sekreterare i justitieombudsmansexpeditionen, hemställer jag på grund av det ovan anförda vördsamt, att riksdagen måtte bevilja sekreteraren i justitieombudsmansexpeditionen Knut von Matern pension till belopp av 3,290 kronor att utgå årligen under hans återstående livstid från och med månaden näst efter den, då han erhåller avsked från sin befattning.»

Enligt bankoutskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava riksdagens kamrar hänvisat justitieombudsmannens ifrågavarande framställning till utskottet.

Utskottet. På grund av vad justitieombudsmannen i detta ärende anført, anser sig utskottet böra tillstyrka beviljande åt sekreteraren von Matern av pension vid avskedstagandet; och har utskottet ej haft något att erinra mot det av justitieombudsmannen föreslagna pensionsbeloppet. Liksom avlöningen till justitieombudsmannen och den hos honom anställda kansli- och vaktbetjäning lär ifrågavarande pension böra utbetalas från riksgäldskontoret. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bevilja sekreteraren i justitieombudsmansexpeditionen Knut von Matern en årlig pension av 3,290 kronor att från riksgäldskontoret utgå under hans återstående livstid från och med månaden näst efter den, då han erhåller avsked från sin sekreterarebefattning.

Stockholm den 16 februari 1915.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *von Stapelmohr, Hedenstierna, Ekman, Hallin, Wickman, Böberg, Jönsson och Montgomery*; samt
av andra kammaren: herrar *Söderberg i Stockholm, Söderberg i Hobborn, Carlson i Herrljunga, Berg i Munkfors, Jonsson i Gumboda, Lindvall och Olsson i Berg.*